

AVTONOM

*Državna licejska knjižnica
Krošmajerjeva ulica 1
Ljubljana*

pol. št. 330 D,
manjši seraz-
merno. — Pri
malih oglaših
beseda 25 p.

Izhaja vsako soboto

Nasilstvo nad ljubljanskim prebivalstvom.

Vlada je nenadoma, preko noči razpustila ljubljanski občinski svet. Zunanega povoda za to ni bilo nobenega. Vlada se ni niti potrudila izzvati kakšen navidezen povod za razpust; ona se je kratkoma poslužila svoje politične moči in je zagrešila v dolgi vrsti eno novih nasilstev. In baš zato, ker je ta razpust grdo politično nasilstvo, je vsaka pritožba na ministrski svet odveč. Stvar je enostavno vzeti tako, kakršna je v resnici: V tej državi ni nobene pravne varnosti, nobenih postav, na katere bi se državljani smeli zanesti, nobene besede, ki bi držala; v tej državi je edina postava korist vladajoče stranke.

Ljubljanski občinski svet je baš začel z delom. Izgotovil je nekaj gospodarskih projektov, ki bi bili izvršeni v korist mesta in njegovega celokupnega prebivalstva. Političnega nasilstva v dobi koalicije slov. ljudske stranke, narodnih-socialistov in ljubljanskih socialnih demokratov na ljubljanskem magistratu res nismo opazili. Nasprotno, časih se nam je celo zdelo, da so bile vodilne roke te koalicije prenežne, mehke. Videli smo, kako so posamezniki izmed magistratne visoke birokracije namenoma sabotirali izdana navodila. Koalijsko vodstvo kljub temu ni skrivilo nikomur ni lasa. Po našem bi moral časih vendarle zažvižgati bič in postaviti bi se morali eksempli. Razmerje med večino in opozicijo se je polagoma umirilo in se je boj omejil na stvarnost. Vsi smo težko čakali, da se obnovi razdrapano mestno gospodarstvo. Toda treščilo je iz jasnega in na magistrat je prišel vladni komisar, kakor annodazumal v — nasilni Avstriji. Toda v Avstriji je imel državni centralizem vsaj neke navidezne pravne forme, imel je obleko in na robustnih rokav — rokavice. Bolgarski centralizem pa je nag, svoje sramote ne skriva, prizna na vsa usta, da ga je zgolj nasilnost sama.

Dosedanja koalicija v ljubljanskem občinskem svetu je imela brezdvoma veliko večino prebivalstva za seboj. „Demokrati“ so to videli in so na kratko spremenili volilni red tako, da dobi stranka z relativno večino glasov, absolutno večino mandatov. Ker so demokrati pri zadnjih volitvah v ljubljanski občinski svet dobili relativno večino glasov, so torej računali, da jim novi volilni red zopet vrne izgubljeno oblast v ljubljanskem mestu.

To se utegne zgoditi, ako bodo nasprotno stranke strankarsko tako slepe, da se ne bodo mogle zediniti na skupno enotno taktiko. Prihodnje volitve v ljubljanski občinski svet bodo velikega političnega pomena. Če pri teh „demokrati“ propadejo, bo s tem definitivno konec tudi njihove žandarmske stranke. Če bi pa vsled taktične nerodnosti dosedaj koaliranih strank vendarle zmagali in zopet zasedli častitljivi županski stolec Ljubljane, bodo še nekaj časa životarili in nadaljevali svojo politiko osebnih intrig in političnega nasilja.

To se mora preprečiti. Mi predlagamo sledeče: Vsi pravi rodoljubi, ki uvidevajo velik socialni pomen ljudske komunalne politike, vsi ki čutijo potrebo enotnega odpora proti sedanjemu vladnemu sistemu in kapitalističnemu izsesovanju ubogega delovnega ljudstva, naj se združijo na skupen gospodarski občinski program pod skupnim imenom n. pr. „Ljubljanski slovenski blok“. Posamezne stranke, ki so bile dosedaj v koaliciji, naj se odrečejo svojim kandidaturam v korist bloka. Na ta način bo kaznovana „demokratska“ nasilna politika in njena hinavščina ter vržena s takšno nadmočno silo ob tla, da se nikoli več ne bo opomogla. Ljubljansko ljudstvo naj pokaže, da mu je sekatur in nasilstvo že dovolj. Naj sledi zgledu hrvaškega Zagreba, ki je pri zadnjih občinskih volitvah strl „demokratsko“ kliko.

Vsa hinavščina „demokratske“ politike se je pokazala baš ob razpustu občinskega sveta v jasni luči. „Jutro“ in „Slovenski Narod“ sta pisala očitne neresnice o „slabem gospodarstvu“ na magistratu, obenem pa se kazala, kakor bi „demokratska“ stranka pri tem nasilstvu ne bila ni najmanj udeležena. Mi lahko zagotovimo, da je „demokratska“ stranka že davno v Belgradu zahtevala razpust ljubljanskega občinskega sveta ter je končno napravila s tem še politično kupčijo, ki je prav nečedna in osvetljuje razdrmane politične razmere v državi in brezpravnost ljudstva v Sloveniji.

Temu je napraviti energično konec! Naj bi politični vodje koaliranih strank imeli jasen pogled na položaj ter začasni interes svojih strank podredili trajnemu interesu celokupnega ljubljanskega prebivalstva in posredno celokupnemu interesu vsega delovnega in zapostavljenega ljudstva v naši lepi, pa izmозgani in politično pogaženi Sloveniji.

Verjemite mi, da bo pristašev toliko, da se bo v kratkem lahko pisalo, da se Slovenci trumoma zbirajo pod cesarsko zastavo. Tako je sicer pisal v „Slovenskem Narodu“ svoj čas dr. Niko Zupančič za radikalno gibanje — ampak se je usodno zmotil zato, ker ni poznal duše našega kmeta in inteligenta, ki sta oba že zgodovinsko prežeta cesarske misli. Kmet ne ve kaj je radikal in dr. Sajoviceve Kočevske cajtenge ne romajo v vsako hišo kot „Domoljub“. Naš kmet tudi za kralja nima posebnega spoštovanja, pač pa je pri njem v veljavi cesar. In zato je treba to zgodovinsko ljubezen našega ljudstva do cesarstva izrabiti v dober namen. Prepričan sem, da se bo pod cesarsko zastavo izvršila celo koncentracija naprednih elementov, ki jih g. Kukovec sedaj ne more zbrati samo zato, ker ni enega samega svitelega cilja niti dvema naprednima elementoma skupnega. Naše življenje rabi zopet krepke parole, je geslo dr. Novačana, ki govori in se na tilo pripravlja za republiko.

Vrzimo mi, ki nam je konsolidacija Jugoslavije sveta stvar, tudi svojo krepko parolo: cesarja nam dajte, cesarja Slovincem kot ga poznamo iz naših narodnih pesmi in iz davkarije!

Hrvatje in mi!

Če pogledamo nekoliko na razmerja, ki vladajo med posameznimi sosednimi slovanskimi narodi, vidimo, da vladajo med njimi velike razprtije. Vzroki so različni, razprtije pa že stare, to je trajajo ponekod že stoletja. Rusi in Poljaki se bijejo med seboj že stoletja. Tudi Čehi in Poljaki se ne gledajo ravno prijazno. Med Srbi in Bolgari je sovražstvo tudi že staro. Istotako med Hrvati in Srbi. Edina slovanska naroda, ki živita mirno drug poleg drugega, Hrvati in Slovenci, doslej nista imela medsebojnih sporov.

Danes, ko se bje v Jugoslaviji boj za njeno pravično notranjo ureditev v smislu svobode in enakopravnosti, proti nevarnost, da se tudi med Hrvati in Slovenci razvname ogenj medsebojnega razdora zaradi različnega gledanja na naš državni problem. Večina Hrvatov je republikanskega mišljenja; njihova narodna politika je izrečno federalistična. Mi Slovenci smo danes večinoma še avtonomisti, ljudstvo naše, zlasti kmet in delavec, pa je tudi republikanske misli, kakor na Hrvaškem. Avtonomije so različne. Lahko je avtonomija zelo malopomembna, ako je zgolj upravna. Ako pa vzamemo v misel zakonodajno avtonomijo — in takšno zahtevamo mi! — potem med njo in federacijo ni bistvene razlike. V bistvu smo torej tudi Slovenci federalisti. Če bi naše ljudstvo dobilo pravico svobodno se izjaviti, bi se brezdvomno izjavilo za veliko jugoslovansko federativno državo Slovencev, Hrvatov, Srbov in Bolgarov. V takšni državi bi bile lahko republike in monarhije. Vsak narod naj sam svobodno odloči, kako se hoče upravljati na svojem domu, na svoji domači grudi. V takšni veliki državni skupnosti, bi bila Slovenija lahko republika, ravnotako

Hrvaška, Srbi in Bolgari pa bi lahko obdržali svoje kralje ali carje, ako bi hoteli. Takšna jugoslovanska država bi imela torej štiri ali celo več državnih poglavarjev, za skupne zadeve pa bi bil postavljen nekaj zvezni svet, ki bi se sporazumeval glede vseh vprašanj zunanje politike in drugih notranjih skupnih zadev. Na ta način bi se prav lahko dosegel sporazum med Srbi, Hrvati, Bolgari in Slovenci, ki bi tvorili na zunanji res močno državo, tako da bi se zunanjih sovražnikov ne bilo bati.

Če tako pogledamo na naš državni problem, vidimo, da ni v vprašanju notranje politike nobenega povoda, da bi se skrhalo sedanje prijateljsko sosednje razmerje med Hrvati in Slovenci. Zakaj oboji strinjamo za istim ciljem: za svobodno samoodločbo, za federativno ali avtonomistično obliko države, za republikansko vladno obliko na domači zemlji, in za spojitvijo z Bolgari. Pa tudi sedanji položaj Hrvatov in Slovencev v tej državi nujno zahteva, da Slovenci ostanemo Hrvatom prijatelji in dobri sosedi. Četudi korakamo v boju vsak za sebe, vendar lahko skupno — točemo, ako je to potrebno. Oboji pa moramo strmeti za sporazum s srbskim kmečkim narodom, ki je po naturi svoji dober in pravičen. Tisti, ki danes vladajo v tej nesrečni zemlji, niso nasprotniki le slovenskega in hrvaškega kmeta in delavca, temveč drže v svojem nesrečnem jarmu tudi srbsko delavno ljudstvo. To imejmo vedno pred očmi! Izognimo pa se vsega, kar bi moglo kaliti dobre sosedne razmere med nami in Hrvati, ki so nam tudi po svoji zgodovini, kulturi in orientaciji najbližji slovanski narod. S Hrvati kot narodom hočemo ostati prijatelji in dobri sosedi.

Tako jel

V nedeljo je imelo vodstvo Slovenske Ljudske Stranke (SLS) v Celju važno posvetovanje o političnem položaju. Poročali so voditelji stranke. Po dolgi in temeljiti razpravi je bila sklenjena in sprejeta sledeča resolucija:

„Z ozirom na medstrankarsko gibanje v Sloveniji povdarja vodstvo SLS ponovno svoje stališče, da je vprašanje republike in monarhije za našo stranko vprašanje druge vrste. V njej se lahko

svobodno udejstvuje prepričan republikanec, kakor tudi monarhist. Prvo in glavno vprašanje za SLS je popolna samovlada ljudstva v nerazdeljeni Sloveniji.

Ugotavljamo pa, da je centralistična politika vladnih strank z neenakimi davki in bremenmi, s kraljevo civilno listo v času največje bede po nekaterih krajih, z vedno slabšo in vedno bolj koruptno upravo, močno ojačila in poživila repu-

LISTEK.

„Živi cesar — domovinal“

Po Sloveniji se širi kriva vera — hudobec, ki ima poklic, predpisano dolžnost, da draži in na kriva pota vodi človeški rod, in je začel delati med nami pobožnimi Slovenci zgago z republikansko agitacijo. — Brrr! Pomislite vendar. Republiko zahtevajo nekateri naši slepoto udarjeni ljudje. Križ božji, republika pa Slovenec! Slovenec, ki je vstvarjen, da služi Bogu in pa kronanemu gospodarju. In ta kriva republikanska vera se širi kot kuga, povsod se sliši ta beseda.

Pogubni republikanski duh nam je treba zatreti. In po preišljevanju, kako bi se to najhitreje doseglo, sem prišel do sklepa, da na ta-le način:

Dajte Bogu, kar je božjega in cesarju, kar je cesarjevega, se pravi v svetem evangeliju. Brezbožneži so začeli pa groziti, da ta nauk za kralja ne velja in da je zato treba dobiti republiko.

Gospod urednik, zdi se mi, da je edina rešitev, če se proti satanskemu republikanskemu gibanju začne jugoslovensko cesarsko gibanje.

Predlagam, da se osnuje radikalna cesarska stranka in si postavi za cilj kronanje našega kralja za kralja Srbov in Hrvatov ter cesarja Slovencev — splošni vladarski naslov naj mu pa bo car vesoljnega Jugoslovenstva. Tako bo tudi po imenu naš vladar čuvar zgodovinskih tradicij. Saj imajo tudi Srbi carja Dušana Silnega, carja Lazarja, ki je pravzaprav prvi oče vidovdanske ustave in carico Milico. Pa še druga važna stvar je. General Wrangel se pripravlja na pohod proti boljševikom, prve vojaške vaje je napovedal te dni na Bolgarskem, ki se sicer niso preveč obnesle, ampak brez dvoma se bodo mogoče bolj veliki carski manevri, ki jih pripravljata general Wrangel s svojim štabom v Jugoslaviji in za slučaj ni izključeno, da postane naš vladar tudi gospodar Rusije. Torej car vesoljnega Slovanstva. Hitimo, hitimo! Prav res hitimo in spominimo se, da imamo mi Slovenci cesarja Janeza in da proti nevarnost, da bo dr. Mencej zavrgel v kratkem Prešernovo vojaško pesem, ki poje o cesarju, če ne pride hitro do oživotvornitve uradne in patrijotične cesarske stranke.

Pa še nekaj. Nekateri ljubljanske dame se pripravljajo za dvorjanke, ali kakor se je dejalo takim gospem v Av-

striji: „Hofdame“. Poroča bo kmalu in kronanje tudi — potem je pa za one, zlasti pri nas na Gorenjskem dvorno življenje. Ceremonije na cesarskem dvoru so pa seveda drugačne, kakor na kraljevskem. In ljubljanske dame, ki pridejo v poštev, se morajo naučiti hitro predpisanih ceremonij; dela imajo pa že tako dovolj s francoščino, ki je predpisana v dvornih kuhinjah in z angleščino, ki je uraden jezik pri dvornih športnih prireditvah. Naj se jim torej pravočasno preskrbi predpisani dvorni ceremonijel — in da ne bo dvojnega dela, kar cesarski. Pri takih stvarih je pridnost na mestu in zamuda časa usodepolna, o čemur lahko kaj več pove neka soproga visokega političnega gospoda na Gorenjskem, ki bo morala prepustiti dvorno čast drugi srečnejši tovarišici samo zato, ker se ni pravočasno učila francoščine. Vsega spoštovanja vrednemu njenemu možu bi svetoval, naj takoj vstopi v našo cesarsko stranko, mogoče se da s tem patrijotičnim korakom stvar še popravi in zaslužiti celo kakšen orden. Naprej torej, za radikalno cesarsko stranko.

blikansko krilo v stranki: Ne samo posamezniki, cele organizacije se enodušno priznavajo na republikansko stališče. Strankino vodstvo bo to upoštevalo kot ojačanje svoje dosedanje opozicijske taktike, katero odobrava ogromna večina slovenskega ljudstva.

Vodstvo SLS ponovno odobrava taktiko svojega parlamentarnega zastopstva, katero je v parlamentu moško in dosledno zastopalo radikalni državno-pravni in socialni program SLS.

Vodstvo SLS odklanja vsak poskus razširiti pasivno taktiko hrvatskega bloka na Slovenijo in obžaluje njegovo vmešavanje v slovensko notranjo politiko kot otežkočanje sporazuma, ki bi bil med celo opozicijo gotovo umesten. Z zadovoljstvom ugotavljamo, da je stranka danes trdnjša in bolj konsolidirana, nego kdaj poprej.

Dodatno k tej resoluciji piše „Novi čas“ z dne 22. t. m.:

Dejstvo je, da je ideja republike na pohodu. Toda za krščansko socialistično delavstvo ni nobenega dvoma, da bi v tako urejeni državi, kakor je danes, tudi republika ne prinesla izboljšanja. Republika buržuazije ni naš cilj. Danes bi lahko predlagali kmetijsko-delavsko republiko. Toda čas za njo še ni prišel, dozoreva pa s silno naglico. Genova, Rusija, Romunija, Bolgarija — ta imena značijo, da se bliža federativna republika delovnih stanov v južni Slaviji. V buržuazni državi kot je naša sedaj z vsemi slabimi svojstvi, je za nas vprašanje republike sedaj res le vprašanje druge vrste. Prvo za nas je sedaj, da v okviru sedanjih možnosti izvedemo svoj že postavljeni program. Za slovensko ljudstvo zahteva SLS popolno samoupravo. Pri tem se pripravljajo nekateri, kaj je več: ali avtonomija ali federacija. To vprašanje je razčiščeno v našem programu: **Popolna gospodarska, finančna, politična in upravna osamosvojitve slovenskega ljudstva od Belgrada. Lasten parlament**

z lastnim izvoljenim predsednikom in izvoljeno vlado — le svojemu parlamentu odgovorno. Z Belgradom bi bili zvezani le v nekaterih skupnih zadevah: sklepanje o miru in vojski, zastopstvo skupne države na zunaj. To je ideja naše avtonomije! To je ideja slovenske republike! V tem vprašanju smo si vsi edini, ker to pomeni **popolno samovlado slovenskega ljudstva v nerazdeljeni Sloveniji.**

Iz celjske resolucije največje politične stranke je razvidno, da obstoji tudi v tej silni organizaciji močno republikansko krilo. Vodstvo stranke priznava to dejstvo in ga obljublja upoštevati. To priznanje smatramo za **važen političen napredek.**

Če primerjamo razvoj našega sedanjega ustavnega boja z bojem za „narodne pravice“, kakor se je odigral ob koncu svetovne vojne, najdemo med obema precej sličnosti. V centralistični Avstriji se je najprej razvila skromna želja po narodni avtonomiji. Kako bi bili Slovenci in Čehi veseli, če bi jim bila dunajska vlada pravčasno dovolila to skromno koncesijo! Toda dunajska centralna vlada ni hotela nič slišati o kakih narodnih pravicah. Morala je priti svetovna vojna in polom „starodrevne“ carvine, da so se Dunaju odprle oči. Tik pred poginom nam je Dunaj metal avtonomijo takorekoč v hrbet, toda prepozno. Mi smo takrat že zdavnaj zahtevali mnogo, mnogo več. In kolikor več je Dunaj ponujal, toliko več smo zahtevali.

Tako je tudi danes. Danes je Belgrad še gluha. Naših pritožb in prošenj ne mara slišati. Toda kdo ve, če se ne bodo tudi Belgradu enkrat odprle oči! Samo da ne bi bilo prepozno. Za nas pa vemo eno: Kolikor trši bo Belgrad, toliko jačji bo tudi naš odpor proti centralističnemu nasilju. Danes smo dobo navadne avtonomije že prekoračili — danes hočemo več. **Danes hočemo popolno samovlado slovenskega ljudstva v nerazdeljeni Sloveniji.**

Kako se godi slovenskim vojakom?

V nedeljo so se podali slovenski poslanci Dobnik, Majcen in Brandner v Kragujevac, da se na lastne oči prepričajo, kako se godi našim vojakom in da-li odgovarja vse resnici, kar se piše o naši vojski. Posebno neverjetna, in če bi se izkazala kot resnična, strašna vest se je glasila, da so v Kragujevcu vpregli naše vojake v pluge in z njimi orali. Gori omenjeni trije poslanci so imeli priliko govoriti s slovenskimi vojniki, ki se nahajajo v Kragujevcu pri inženerskem polku, nadalje pri 19. pešpolku in končno pri šumadijskem artiljerijskem polku, kakor tudi s poveljniki teh polkov, kateri so jim razkazali prostore v vojašnicah. Treba je naglasiti, da so vojašnice v Kragujevcu dokaj moderno urejene in da se nič ne razlikujejo od avstrijskih vojašnic, samo prostori so ponekod pretesni, tako, da mora n. pr. pri 19. pešpolku spati 40 vojakov na 27 posteljah. Drugače pa so lokali, kar je glavno, zelo čisti in ni bilo tozadevno nobene pritožbe od strani vojakov. Največ pritožb je bilo slišati proti slabi hrani, posebno pa se rekruti iz Slovenije težko privadijo srbske kuhinje, ki ne pozna juhe, marveč samo fižol (ali špinača), ki se kuha skupaj z mesom. Poveljniki bi v tem oziru prav radi pomagali našim vojakom in bi pustili kuhati po naše, ako bi imeli v kuhinjah toliko prostora, da bi lahko na dva načina pripravljali jed. Kar se slabe hrane tiče, tu pa zvrtače poveljniki vso krivdo na nezadostne kredite. Obljubljalni pa so, da se bo tudi v tem pogledu izboljšalo. S slovenskimi vojniki so zadovoljni, ker so zelo poslušni. Tudi prebivalci Šumadije imajo Slovence zelo radi. Opažati je bilo zlasti, da so se naši zelo privadili srbsčine, tako da so se nekateri celo v srbsčini lažje izražali, kakor v slovenščini. V prostem času imajo sokolske vežbe in pevske vaje, kjer se uče raznih patriotskih pesmi in navdušujejo za domovino. Kar se tiče oranja s plugom, v katerega naj bi bili vpreženi naši vojaki, kakor so se glasila nekatera pisma, je to vest vsak naš vojak zanikal in smatral za izmišljeno. Res je pač, da se vojaki vežbajo tudi v poljedelstvu, kar je celo koristno, popolnoma neresnično pa je, da bi kdo vlačil plug, ker imajo za to dovolj konj.

Na tem mestu je treba poudariti, da take lažnjive vesti najbolj škodujejo vojakom samim, ker je najslabše znamenje, ako se pri preiskavah kaka stvar, ki se jo v pismu trdi, ne more ugotoviti. V interesu samih vojakov je, da se govori in piše sama resnica.

Pač pa je vpeljana pri vojakihi velika disciplina. In zanimivo je to, da naši vojaki uvidevajo, da je disciplina v vojski potrebna. Sami so priznavali, da se jim zdi to razumljivo in se niso jezili nad disciplino. Pač pa so se pri začetnih rekrutih podoficiriji posluževali nekaj časa tudi udarcev, kar pa jim je bilo od višjih zabranjeno. Splošna želja slovenskih fantov pa je, da bi služili bližje domu, kar jim bo po predloženih zakonskih projektih v bodoče olajšano z rednimi dopusti.

Končno bi bilo treba omeniti zanimiv pojav, da je bil sprejet v našo vojsko neki kapetan I. klase, s katerim se morajo oficirji šumadijskega artiljerijskega polka razgovarjati v nemškem jeziku, ako se hočejo z njim sporazumeti. Rodom je Slovenec, toda ker se je gibal vedno v nemški družbi in je tudi njegova žena Nemka, ne zna niti besede slovenski! Sedaj se pač pridno uči.

Končna sodba: V Kragujevcu, ki leži v lepi Šumadiji, katera je po krasoti narave zelo podobna Sloveniji, je za naše vojake morda mnogo boljše, kot v nekaterih drugih krajih Srbije, toda iz vsega se vidi, da se v pismih mnogo pretirava. Kakor smo že povedali, je tudi v Kragujevcu mnogo nedostatkov, ki jih bo treba odpraviti, toda pretiravati se nikdar ne sme, ampak govoriti se mora čisto resnično, ker ta več pomaga kakor laž.

Dobro bi bilo, da bi slovenski poslanci vseh strank redno posečali naše vojake v Srbiji in sicer povsod, kjer se nahajajo in se informirali o njihovem položaju, da bi jim potem bilo lažje mogoče nastopiti za odpravo raznih nedostatkov. — Dostavek uredništva: To notico smo posneli po „Jugoslaviji“. Mogoče imajo gospodje poslanci prav. Če bi pa obiskali gospodje vse vojašnice, bi še več našli kot so našli v Kragujevcu.

Čehoslovaški ministrski predsednik o političnem položaju.

Dne 23. t. m. je bilo otvorjeno novo zasedanje čehoslovaškega parlamenta. Pri tej priliki je imel čehoslovaški ministrski predsednik dr. Beneš velik govor o političnem položaju v Evropi, kakor je nastal po genovski konferenci. Ker velja dr. Beneš za enega najspretnjših politikov v Srednji Evropi in ker je on takorekoč vodilni državnik Male antante, h kateri pripada tudi Jugoslavija, zato so njegova izvajanja vredna, da se tudi mi z njimi seznanimo. Dr. Beneš je rekel:

„Ogromno delo gospodarske obnovitve Evrope in Rusije čaka na svojo rešitev tudi po zaključku genovske konference. Akoprov bi se imela konferenca baviti samo z gospodarskimi vprašanji, ji je politična komisija vendarle vtisnila tudi politični pečat. V stališču sovjetske delegacije je bilo veliko nasprotje med njenimi teorijami in njenimi zahtevami. Dočim je označila ruska delegacija vse dogodke za pretekle in obsojala Evropo v pogin, je zahtevala od iste Evrope denarne pomoči, da bi se rešila. S tem je sovjetska vlada sama priznala poraz svoje politike in svojega gospodarstva.“

Program nove konference v Haagu.

Nova konferenca v Haagu ima sledeče programne točke:

1. Priznanje pred- in povojnih dolgov in privatne lastnine inozemcev s strani sovjetske vlade.

2. Definitivno odprtje Evrope za Rusijo in odprtje Rusije za Evropo z dovolitvijo kreditov in obnovitvijo normalnih gospodarskih odnošajev, kar bi pomenilo politično priznanje sedanjega režima v Rusiji.

Dve struji v Evropi.

V Evropi obstojita dve struji o stališču napram sovjetski Rusiji: Prva odklanja načelno vsak stik z Rusijo. Druga pa je za brezpogojno obnovitev odnošajev s sovjetskim režimom, za priznanje sovjetskih in sodelovanje z njimi. Čehoslovaška vlada si je izbrala srednjo pot med obema strujama. Ona želi obnovitev odnošajev z Rusijo in sodelovanje na gospodarskem polju. Pripravljena je priznati gotove rezultate boljševiške revolucije, zahteva pa na drugi strani sodelovanje vseh strank v Rusiji. Ako bi se genovska konferenca držala srednje poti, ki smo jo ubrali mi, bi z veliko naglico in uspehom pripomogla k obnovitvi Rusije in Evrope.

Kljub temu pa nimamo nobenega povoda, zreti pesimistično na bližajočo se haaško konferenco. Zastopnica struje, ki je za postopno obnovitev odnošajev z Rusijo, je Francija, zastopnici druge struje, ki hoče popolnoma obračunati s preteklostjo, pa sta Anglija in Italija. Zaradi nasprotstva teh dveh političnih smernic je nastal na genovski konferenci položaj, ki ga običajno nazivljajo kot

krizo antante. Zaradi diferenc med Anglijo in Francijo se razpravlja o vprašanju, ali prejšnja zveza še obstoja ali ne. Dočim vztraja ena struja pri nadaljevanju načelne solidarnosti in hoče obnoviti povojno Evropo na podlagi mirovnih pogodb, naglašja druga struja, da bi mogla medvojna zveza vzbuditi sum, da se še vedno nadaljuje vojna politika. Toda ta druga struja, ki jo zastopata Anglija in Italija, nikakor ni proti zvezi, ampak stremi samo po večji svobodi gibanja pri reševanju mednarodnih vprašanj. Na kak nov blok zaveznikov s pritegnitvijo kake sovražne sile ali pa Rusije sploh ni misliti.

Češka politika.

Nasprotstva, ki so se pojavila med Anglijo in Francijo na genovski konferenci, nimajo niti najmanjšega vpliva na stališče čehoslovaške politike in vprašanju obnovitve Evrope. **Konstatiram, da vodimo vedno samo češko politiko.** V našem interesu je, da se izpolnijo mirovne pogodbe in da propadejo odkriti in tajni sovražniki, ki s svojim hinavskim nastopanjem zlorabljajo gesla demokracije in hočejo izzvati nove konflikte v Evropi. V interesu vseh manjših držav je, da uživajo narodne manjšine ono mero svobode, ki je združljiva z interesi države. Pri tem pa se ne sme pozabiti, da se mora vsaka mala država večalim ozirati na stališče velikih držav, te pa morajo nasprotno vpoštevati njihovo stališče.

To so vodilna gesla Čehoslovaške in vse Male antante, ki v svojih pogajanjih s Čičerinom tudi ni opustila misli slovanske solidarnosti.

Nastop Male antante.

Genovska konferenca je nudila Mali antanti in Poljski prvo priliko za skupno mednarodno diplomatsko nastopanje in ta nastop se je tudi obnesel. Mala antanta in Poljska sta odšli z genovske konference v trdnem prepričanju, da je skupno delovanje potrebno tudi v bodoče. Skupina naših štirih držav je igrala posredovalno vlogo v francosko-angleškem sporu in skušala omiliti nasprotstva. Mala antanta se je pokazala na konferenci kot konsolidirajoči element v Srednji Evropi in so si njeni zastopniki na konferenci priborili velik ugled in ojačili pozicije svojih držav.

Nedosežen cilj.

Občudujem velikopoteznost in optimizem ministrskega predsednika Lloyda Georgea. Dejstvo je sicer, da genovska konferenca svojih ciljev ni dosegla. Ideja je bila vendar prava. Kljub temu pa bi bilo popolnoma napačno misliti, da je konferenca zgubila na političnem pomenu, kajti beseda „rekonstrukcija Evrope“ ni več samo beseda, ampak postaja dejstvo.“

Dopisi.

St. Jurij ob Ščavnici. V preteklem tednu je nanesel slučaj, da sem čital Vaš list „Avtonomist“, kateri mi je bil doseďaj popolnoma neznan. Že v prvem članku sem sprevidel, da je list precej mojega mišljenja, piše res dobro, ali vendar mislim, da stvar ne bo prav lahko za doseči. Torej republiko hočemo. Res bi bilo najboljšje, ali samo beseda „republika“ nam ne bo dala nobenih dobrot. Treba je najprej osnovati njej podobno stranko, na čelo postaviti odločne moke, ki bi razumeli voditi stranko do zaželjenega cilja v korist ljudstva, ne pa samo za svoj lasten žep, kakor je to bilo doseďaj v „modi“ pri raznih strankah, ki so prej obljublale ljudstvu vse dobrote, sedaj pa so pozabile svoje obljube, ker dobrote uživajo moške sami, ljudstvo pa grozno bedo trpi. Poglejmo samo Pucljeve obljube. Kaj nam je vse obljubljal! Mislili smo, da bo kmet od sedaj naprej res nekdo na svetu. Kmet je so sicer verjeli na njegovo „Samostojnost“ kmeta, ali sedaj pa je ravno vse nasprotno. Kaj imamo sedaj vse od njegovih obljub? Nič! Vsake vrste plačila morda, ki jih prej nikoli nismo poznali? Mi gremo naravnost v pogin, on pa postaja vedno bolj „samostojen“. Kmet in delavec sedaj poznata svojo samostojnost. Slovenska republikanska stranka

bi nam zamogla pripraviti pot do boljše bodočnosti, ali vprašanje je veliko, če bi njej ljudje zaupali in verjeli na njene obljube, kajti „samostojni“ so nas enkrat nafarbali (sicer mene niso, ker sem ostal pri SLS), ker so nam nebesa obljubliali, pekel pa dali. Ako bi imeli pri nas republikansko stranko, bi gotovo šla večina za njo, toda zopet je vprašanje, od kakšnega duha bi bila obsedena. Morala bi biti vsaj nekoliko na krščanski podlagi, kajti vsak narod ima ene vrste vero. Slovenska republikanska stranka vsaj na krščanski podlagi — in ne bi bilo dolgo, da bi bila najmočnejša. „Samostojni“ so nam kazali mesec v vodi, drugič ga bomo videli na nebu. Koliko se pri nas ljudje jezijo na vsiljevanje srbskega jezika in njihove cirilice! Naj bi imeli oni svojo srbsčino tam, nam pa naj pustijo naš slovenski jezik in pisavo. Prej so nam Nemci silili nemščino, sedaj pa Srbi srbsčino. Slovenec je sploh ničla na svetu, da mu niti ne pustijo lastnega materinega jezika. Tukaj imamo par postaj železnice po naši zemlji, toda napisi na postajah so v cirilici. To je neumno. Tukaj se noben Srb ne vozi, da bi lahko čital, mi Slovenci pa cirilice ne znamo, učili pa se je tudi ne bomo. Prej, ko so bili napisi nemški, je vsak človek vsaj lahko črke bral in tudi razumel, sedaj pa

najbolj pameten človek ne more brati. Zakaj nam vlada ne dovoli, da bi bili Slovenci? Srbi pa naj ostanejo Srbi! Tudi v vseh uradih naj nam pustijo ti-

skovine v našem materinem jeziku, da bomo vsaj vedeli, da je slovenskemu narodu dovoljeno na svetu živeti.

Dnevne vesti.

Popravek. Prejeli smo od predsedstva pokrajinske uprave za Slovenijo pod št. 335/pov.: Slavnemu uredništvu „Avtonomista“ v Ljubljani. — Vaš cenjeni list je prinesel v svoji 20. številki z dne 20. maja t. l. članek „O ženitovanjskem daru Slovenije“. Akoravno je članek vzet iz časopisa „Videlo“, odnosno „Republika“, vendar mi je čast zaprositi slavno uredništvo, da izvoli k temu članku sprejeti in objaviti v prihodnji izdaji „Avtonomista“ sledeče uradno obvestilo: Ni res, da bi bil knez Oton Windischgrätz zahteval za svojo vilo 25.000.000 lir. Ravnotako tudi ni res, da bi isti zahteval za vilo 12.000.000 Din. Res pa je, da je zahteval zanjo samo tretjino zadnje navedene svote. Nadalje tudi ni res, da je knez Oton Windischgrätz prodal svojo hišo le pod pogojem, da se ukine sekvester z njegovega celokupnega imetja, ker nad imetjem kneza Otona Windischgrätza sploh ni bil postavljen sekvester. Istotako tudi ni res, da bi bil nakup vile kneza Otona Windischgrätza v kakršnikoli najmanjši zvezi z ukinitvijo, oziroma odstranitvijo sekvestra na kateremkoli drugem posestvu rodbine Windischgrätz, zato tudi ni res, da naša država zaradi te vile poklanja knezu Windischgrätzu posestvo, ki je vredno nekaj sto milijonov dinarjev. — Izvolite sprejeti izraze mojega odličnega spoštovanja. Udani Ivan Hribar.

Ženitovanjski darovi. V Vojvodini so razne državne oblasti razposlale na podrejene občine pozive, naj plačajo do ločene svote za ženitovanjski dar. — Pri nas v Sloveniji je kaj takega nemogoče. Če bi se kakšen okrajni glavar tako daleč spozabil, da bi napravil za kralja nasilno moledovanje, bi po pravici čutil vso težo močne roke gospoda pokrajinskega namestnika.

Nov kulturni škandal na vidiku? Čujemo, da namerava ministrstvo prosvete ukiniti oddelka za gradbo in arhitekturo na ljubljanski tehnični fakulteti. To se pravi, da hočejo „reducirati“ prof. arhitekta Plečnika, ki je svetovno znana kapaciteta, spoštovana v vsej Evropi, in ga pognati iz domovine. Znano je, da se češki prezident Masaryk poteguje zanj, da bi se vrnil v Prago. On pa želi delati in dokončati svoje delo tu v Sloveniji. To pa Belgrad noče. O tem bomo še spregovorili, ko pride čas. To so res pravi kulturni škandali!

Kdor gleda, vidi: da so se v polpretekli dobi na vseh straneh napravile napake. Kdor bi te napake nosil na dan, bi zapravljaj zgolj čas, ki pa je po božji volji namenjen delu v korist, v namen našega celokupnega ljudstva. Sedaj se bo pokazalo, kdo ima v resnici pogum javno izpovedovati resnico! Proti nam je na delu nasilje. Mi se ga ne bomo ustrašili, marveč bomo šli do konca! Vse polno je med nami ljudi znanih revolucionarskih imen. Mnogi od teh so prodani in kupljeni! Zato pregledajte dvakrat človeka, ki govori revolucionarno. Morda je pošten človek, morda pa je tudi goljuf ali prodanec. Danes je vse mogoče. Pazite zlasti na besede kadar govorite o republikli. Polica-politikarji špečljajo, kakor med vojno. Kakor pse za plotom, bi bilo treba pobiti ovaduhe. Toda kdo ve, kdo je ovaduh, kdo je pošten? Pazite, ogledajte se in — vztrajajte do konca, do zmage!

Poslanec SKS g. Mermolja rad deklamira o Radiču — v „Slovenskem Narodu“. Drugače je njegovo zdravje v redu.

Poslanec SKS g. Drofenig je sezidal na svojem domu nove hleve.

Gospod minister dr. Gregor Žerjav se je preselil iz Belgrada na Gorenjsko. Domovina, mili kraj... Zakaj ne v kakšno lks „Banjo“?

Minister na razpoloženju, g. dr. Kukevec je govoril z g. dr. Novačanom o denarjih, ki so jih prejeli „kmetijci“! Dr. Novačan je o tem razgovoru zaupno obvestil svojega advokata.

Gospod Pucelj iz Lašč je še vedno minister — za poljedelstvo in — vôle!

Davčna izjednačba pa se izvede, ko pride v Belgrad pripravni veščak. Dosedaj njegovo ime še ni znano. Ponudbe

na g. ministra Puclja! (Srečni dr. Vošnjak! op. odg. ur.)

Predsednika republikanske stranke v Sloveniji, g. dr. Novačana so naznanili zaradi nekaterih besed. Bajje mu preti večletna ječa. Mi vemo, da je dr. Novačan, znan slovenski leposlovnji pisatelj, osebno poštena in odkrita duša.

V Vojvodini se uče krščanskega nauka. Tam so bile nekdanje šole, v katerih so se učenčki učili poleg drugega tudi krščanskega nauka. Toda katehete so sedaj tam povsem odstranili in mladino katoliškega veroizpovedanja uče sedaj — pravoslavni učitelji-lajiki. Učenci pa vsled navodil svojih staršev tega ne trpe. Zato pa so postavili sedaj v razrede prave oborožene žandarme, da učenčke prisilijo, prisostvovati razlaganjem pravoslavnega učitelja-lajika do konca. To je istina, kakor je istina, da je to — Pribevič, načelnik „demokratov“.

Srečen človek. Iz Belgrada nam poroča zaupnik, „da sta pripravljena dva dekreta za imenovanje velikih županov v Sloveniji. V obeh pa se blesti ime gospoda dr. Baltiča. Toľiko ljudi čaka pri nas na imenovanja, toda le dve mesti je žal oddati. Sedaj pa ima minister Marinkovič na obeh dekretih, to je za Ljubljano in za Maribor, napisano le eno ime — g. dr. V. Baltič. Srečen človek, naše čestitke! — Kaj pravijo pa ostali kandidati?“ — (Nič! Na „Avtonomista“ se bodo naročili! Op. ur.)

Veščak. Naš sedanji notranji minister Marinkovič (seve demokrat) je bil pred kratkim zelo začuden, ko ga je nek opozicionalni poslanec vprašal, kdaj se bodo vršile volitve v „oblastne skupščine“. — „Ali bo treba voliti?“ je začudeno vprašal. — „Seveda, glasom zakona!“ — Glejte, potem moram pa sklicati sejo šefov parlamentarnih klubov, da se razgovaram.“ — Seja je bila res sklicana. Prvi je prišel g. Etbin Kristan, na to še nekateri; konec. — Nesklepnost! „Ajdi na polje, brate!“ — In so šli v — oštarijo!

Kdor ne vé! Pri nas vedó ljudje, da se dela „kšeft“ z zemljišči, kravami in telički itd. Ne vedo pa, da je mogoče v Eshaeziji delati kupčije tudi — z idejami. Povsem nov „artikel“. — „Good, ich schwere ihnen, die Ware... geed liberal ausgezaichnet...“

„Direkcija plena“. V Belgradu so osnovali takoj po ustanovitvi nove države posebno „direkcijo plena“. Ta urad je imel nalogo, zbirati vojni plen, porabne predmete prodati in denar oddati državnim blagajni. O poslovanju tega urada so krožila med ljudmi prava čuda. Danes vojnega plena seveda ni več, ampak urad še obstoji in dela nova čuda. Tako je n. pr. neki belgrajski trgovec nedavno dobil od špediterja Henrika Reissa iz Pešte poln voz pohišstva. To pošiljatev je zavohala „direkcija plena“ in je zvešta svojemu imenu cel voz zaplenila in prodala vse skupaj za 7 tisoč dinarjev, čeprav je sam špediterski voz vreden nad 100 tisoč. Srečni kupec je hotel voz brzo odpeljati, pa je moral še počakati na pismeno odobritev kupčije od strani direkcije. Med čakanjem je pa voz zgorrel. Zato je kupec zahteval svoj denar nazaj. Tega pa direkcija ni hotela vrniti, ampak je raje čakala in pričakala je, da je prišel iz Pešte zopet neki špediterski voz, to pot last gospoda Henrika Ringwalda. Pa so rekli modrijani: „Henrik je ime prvemu trgovcu, Henrik je ime drugemu trgovcu — torej zaplenimo še ta voz in dajmo ga kupcu prvega voza! — Končni račun bo seveda plačala država.“

Razgovor. Srečata se prijatelja. Pa pravi prvi: „Prokleta življenje je to! Tako ne more iti dolgo! Nam je krvavo potrebna nova stranka. In sicer stranka poštenjakov.“ Pošteni ljudje morajo skupaj, potem bo šlo!“ — Ma reče drugi: „Ti si osel, navden osel! Kaj hočeš s stranko poštenjakov? Koliko pa jih je? Stranka pa mora biti močna in številna, če hoče kaj doseči! Zato Ti svetujem: Pojdi in ustanovi „stranko lumpov“ — tam bomo vsi zraven...“

Izstopil bo iz samostojne kmečke stranke gospod minister Pucelj. Takoj, ko odide načelnik republikanske stranke

dr. Novačan v zapor zaradi razžaljenja Veličanstva, stopi gospod minister Pucelj na čelo republikanskega gibanja v Sloveniji. Ni vrag, da ne bi bilo potem republikanskega gibanja konec.

Demonstracije za mir. Dne 29. junija bodo na Angleškem velika zboro-

vanja za mir. Sodelovala bodo najrazličnejša društva, tudi vojaške in invalidske organizacije. Ali ne bi bilo lepo, če bi se tudi razna društva v Sloveniji oglašila in dvignila skupno z angleškimi društvi svoj skromen glas za plemenito misel?

Gospodarstvo.

Kako država gospodari.

Profesor Karič je izdal leta 1887. v Belgradu knjigo z naslovom „Srbija“. V tej knjigi je opisal gospodarstvo srbskega neukega kmeta in primerjal državno gospodarstvo tedanje Srbije z gospodarstvom srbskih kmetov. Ker ta primera v mnogih ozirih še danes drži, hočemo povzeti iz te knjige glavne misli.

Profesor Karič pravi: „Čudna in žalostna je sličnost med gospodarstvom srbskega kmetiča in države. Pravzaprav to ni gospodarstvo, ampak ropanje prirode. Srbski kmet je posekal gozdove, da dobi zemljo za oranje, ob enem pa je z izkupičkom za les pokrtil razne stroške za svoje dnevne potrebe. Nikjer pa ni srbski kmet posekanega gozda obnovil. Iz zemlje, ki jo je na ta način dobil, je izvelkel leto za letom toľiko, kar je rodovitna zemlja dala, nikdar pa ni zemlje gnojil in zemlji tudi nekaj vrnil, kar ji je bil odvezel. Zato je zemlja leto za letom pešala. Z živino je bilo isto. Žival se je pasla v planinah leto in dan, popolnoma prepuščena sama sebi. In ko je pritisk tuje industrije uničil še ono malo domače obrti, kar jo je bilo v deželi, je ubogi srbski kmet zabredel v dolgove, iz katerih se ni nikdar več rešil.“

Izposojenega denarja pa srbski kmet ni porabil za izboljšanje svojega gospodarstva, ampak je ž njim pokrival svoje dnevne potrebe. Tako je gazil vedno globlje v svojo gospodarsko propast.“

S takim gospodarstvom srbskih kmetov primerja profesor Karič srbsko državno gospodarstvo.

On pravi: „Celokupno dosejanje državno gospodarstvo v Srbiji obstoji iz pobiranja davkov, plačevanja uradnikov, v zadolževanju in v malomarnosti pri plačevanju zapadlih obresti. Redkokdaj ali pa nikoli ni država porabila davčnega denarja v gospodarske namene.“

Država se nikjer ni lotila pogozdovanja opustošenih hribov, ni uredila ne ene reke, ni zgradila cest in ni izsušila niti enega močvirja. Da pokrije svoje potrebe, je država delala kakor kmet: delala je dolgove. Tudi način, kako je delala država dolgove, je isti kakor pri kmetu. Srbski kmet ni nikdar dobil drugače denarja kakor da je kaj zastavil. Tudi srbski državni dolgovi spadajo med dolgove najnižje in najhujše vrste, ker je država vedno morala kaj zastaviti, če je hotela dobiti denar. Na sam podpis država ni dobila nikjer nič.

Poslano*.

Pojasnilo zavarovancem okrajne bolniške blagajne v Ljubljani, delodajalcem in vsem, ki so dobre volje.

Zadnje čase se množe v slovenskem časopisju napadi na bivše načelstvo okrajne bolniške blagajne v Ljubljani. Predbaciva se mu korupnost, razmetavanje denarja in vožnje za blagajničnim avtomobilom, torej vsakdanji grehi današnjega časa.

V Celju se je menda vršil 11. maja sestanek celjskih obrtnikov, na kojem je podpisancu osebno neznani gospod Majcen iz Ljubljane poročal o strahotah bivšega načelstva. Če so moje informacije točne, bo predbacivane grehe bivšega načelstva gospod Majcen lahko dokazal pred sodiščem.

Ker je bolniška blagajna javen zavod, njen denar skupna last zavarovancev in delodajalcev, ki so soprispevali, zato čutim dolžnost, da v naslednjem pojasnim naslovljencem glavne goročnosti bivšega načelstva, ki je s svojimi obilnimi grehi ustvarilo iz malenkostne okrajne bolniške blagajne v Ljubljani ogromen zavod, ki pomeni v socialnem oziru za delavstvo gotov tisočkrat več, kot čivkanje puhloglavih razdiračev.

Zadnje načelstvo blagajne je ob nastopu svoje funkcije prevzelo okoli 70.000 K blagajniške imovine, oddalo pa

Kmet n. pr. je zastavil svojo letino. Država pa je zastavila dohodke tega ali onega davka. Neuki kmet ni nikdar vedel, koliko je dolžan, ker so mu vodili račune njegovi upniki. Ravno tako država ni vedela, koliko je dolžna. Pri neki priliki so v finančnem ministrstvu začeli stikati po vseh knjigah, da bi ugotovili višino državnega dolga in izračunali obresti, toda zastoni. Knjig in zapiskov ni bilo in zato je morala država plačati toľiko, kolikor so ji napovedali upniki. Ker pa so bili skoro vsi davki zastavljeni, je naravno, da so bili državni dohodki od leta do leta nižji in dolgovi vedno večji. Od 12 državnih posojil so jih sklenili 7 zaradi plačevanja starih dolgov, niti enega posojila pa niso porabili za gospodarske namene, ampak so ves denar izdali za dnevne potrebe. Do-hodki zastavljenih davkov pa niso tekli več v blagajno finančnega ministra, ampak v blagajne tujih kapitalistov, ki so ustanovili pri finančnem ministrstvu svoj poseben nadzorovalni oddelek. Tako je začela država izgubljati svojo gospodarsko neodvisnost. Danes Srbija res več ne plačuje davka Turkom, zato pa ga plačuje dunajskim in pariškimi kapitalistom, in sicer pod mnogo težjimi pogoji.“

Kakršno je bilo srbsko državno gospodarstvo l. 1887., tako je še dandanes. Tudi danes država ne ve, ne kdo pije, ne kdo plača. Belgrajska gospoda gospodari veselo tja v en dan, dokler ji kdo daje denar. Za enkrat dajemo denar mi prečani. Kadar bomo pa postali dovolj „suhi“, nam bodo pa rekli: „Bračo, sedaj idite! Vzemite si, kar si hočete: ali avtonomijo, ali federativno republiko itd., ampak pojdite, kamor hočete!“

Žitni trg. Žitne cene v Vojvodini so sledeče: pšenica 1520 K, ječmen 1200 K, oves 1130 K, koruza 1000—1080 K, pšenična moka (št. 0) 2130 K.

Prepoved uvoza luksuznega blaga ukinjena. Naša vlada je ukinila prepoved uvoza luksuznega blaga. Povišala se bo samo uvozna carina. O tem so že obveščene carinarnice.

Cena novemu krompirju v Zagrebu. Te dni so prinesli na zagrebški trg prvič nov krompir. Zahtevali so zanj 42 K za kilogram. Ker ga pa po tej ceni niso mogli prodati, so spustili ceno na 22 K za kilogram.

je večmilijonske vrednote. Ob vojnem času, ko je najhujše divjal avstrijski vojni teror, in ko je večina onih, ki danes pošteno delo obmetujejo z koruptnim blatom, s polno paro pomagalo avstrijskim biričem, je načelstvo okrajne bolniške blagajne v Ljubljani, — torej sorazmerno najbogatejšega tovrstnega zavoda — votiralo le 30.000 K vseh vojnih posil. Kdor ni pozabil onih časov, bo razumel, kaj to pomeni. Gotovo pa je, da je bil zavod obvarovan finančne katastrofe. Poznam male bolniške blagajne, ki so subskribirale vojnih posojil dvakrat, trikrat in desetkrat toľiko kot ljubljanska, torej mnogo več, kot je znašalo vse njih imetje. Da so krile subskripcijske zneske, so zavode težko zadolžile in ob času centralizacije je prevzela ljubljanska bolniška blagajna cele koše vojno posojilnih obveznic in zadolžnic, gotovine pa skoro nikake. Poznam neko združeno pom. bolniško blagajno, ki ni izročila centrali ničesar in menda še danes ni obračunala z njo. Načelstvo okrajne bolniške blagajne ni obsojalo — ne sreče.

S centralizacijo je prevzelo načelstvo okrajne bolniške blagajne ogromno delo, osebne žrtve in velikansko odgo-

* Uredništvo odgovarja za „Poslano“

le v zmislu zakona.

vornost in naj protivniki centralizacije sodijo o njej najslabše, gotovo je, da bi iz opisanih razlogov in vsled današnjih razmer skrahalo dve tretjini, zlasti manjših bolniških blagajn brez centralizacije.

Naravno, da je bilo treba za tako velik zavod uradništva. Pri ustvarjanju poslovalnic se ni vprašalo nikogar po strankarski pripadnosti, ampak sprejelo se je vse uradništvo bivših blagajn. Kar je manjkalo, je bilo treba vzgajati. Na splošno je imelo načelstvo pri uradništvu srečo in danes ima zavod prvovrstne moči. Seveda je bilo tudi nekaj nesreč manjšega in večjega kalibra, sledovi vojne tudi blagajni niso prizanesli. Konstatiram pa, da zavod ni, oziroma ne bo trpel niti vinarja škode. S pomočjo meni najbližjih gospodarskih zavodov sem večino škode pokrtil. Da ne bo prikrito ničesar, naj povem, da še danes dolgujem centrali znesek okoli 11.000 K, ki sem ga prevzel v kritje greha, ki ga jaz nisem zakrivil.

Naj omenim pred letom dni izvršen izredno ugoden nakup blagajnične hiše v Ljubljani v Gradišču, za svoto, kolikor stane danes vsaka boljše zidana baraka, pred dobrim pol letom zelo ugodno kupljen stavbeni prostor na Miklošičevi cesti v Ljubljani za stavbo hiše delavske zavarovalnice in okrajne bolni-

ške blagajne, pri kojem ima bivše načelstvo sigurno vsaj polovico zaslug in koji prostor ima danes še enkratno vrednost, itd. itd., to so aktiva bivšega načelstva, koje nihče utajiti ne more.

Iz časopisja posnamem, da si je baje gospod Majcen moral s silo priboriti vpogled v sejni zapisnik, in če je to res, si dovolim izreči dotičnemu, ki je zadrževal vpogled, odločno grajo. Sejni zapisnik je odprta knjiga, koje kritike sklepov se jaz ne bojim. Iz nje je razvidno ogromno delo, kojemu je bilo bivše načelstvo kos. Jasno je, da danes ni mogoče zahtevati niti od delodajalcev ali od delojemalcev odbornikov, da izgubljajo svoj dragoceni čas v korist zavoda brez vsake odškodnine. Jasno tudi, da zasluži vsak uradnik, zlasti vodilni, za svoje izredne posle priznanje. Poznam zavode, ki so upravljani od vlade, koja ni pomišljala dovoljevati za 100 odstotkov višje nagrade v iste namene. Po

moji inicijativi so se blag. uradništvu dvakrat uredili prejemki, vsaj deloma razmeram in času primerno. Takrat je nastal krik: koritarji in korita, boljše so plačani kot državni. Kako je to uradništvo plačano danes, ne vem. In če je tudi tako plačano kot državno, je pomilujem.

Blagajnični avtomobil je kupil zavod zato, ker ga rabi. Kdor pozna ustroj zavoda, bo priznal, da je ravno pri blagajniškem avtomobilu zaznamovati veliko aktivo. Potreben je za revizije poslovalnic, na razpolago gg. zdravnikom in tudi bolnike se je v nužnih slučajih prevažalo v njem. Sicer pa ne bodimo otročji, jaz privoščim vsem onim, ki vpijejo proti avtomobilu, ogromno voženj ž njim, samo obveznosti naj prevzamejo iste kot so jih predniki.

In ker se omenja tudi moja nagrada, bodi povedano, da je nisem prosil, ampak se je branil. Usilila se mi je od onih,

ki delo poznajo. Vse bivše načelstvo in dva oblastvena zastopnika lahko temu pritrdita.

Iz blagajniških knjig pa se lahko konstatira, da do danes nisem prejel niti vinarja po obstoječem poslovniku določenih dijet za vsa uradna pota zadnjega leta, niti ficka t. zv. načelnikove plače, ki znaša reči in beri 50 K mesečno.

Naj gorenjega spisa ne smatra nihče kot samohvalo, koja se mi studii, ampak le kot nujno potrebno obrambo bivšega načelstva okrajne bolniške blagajne, ki je sestojalo iz vseh političnih struj in strank in ki je vršilo prevzeto nalogo častno in pošteno.

Mihael Rožanec,

bivši načelnik okr. bol. blagajne v Ljubljani.

Izdajatelj: ALBIN PREPELUH. — Odgovorni urednik: JOŽE PETRIČ. — Tiska: Tiskarna J. BLASNIKA NASL. v Ljubljani.

Teodor Korn, Ljubljana
Poljanska cesta št. 8.
se priporoča cenj. občinstvu za izvrševanje vseh

kleparskih in vodovodnih instalacijskih del kakor tudi za pokrivanje streh.

Vsa stavbinska in kleparska dela v priznani solidni izvršitvi. Proračun brezplačno in poštuine prosto. Popravila točno in po najnižji dnevni ceni. Ambalaža in pločevine.

„TEXTILIA“ LJUBLJANA, Krekov trg št. 10.
Dejniški kapital K 12.000.000.
Največja zaloga češke in angl. manufakture.
Telefon 177. Centrala: Ljubljana. Brzjav: „Textilia“
trgovska in industrijska d. d., **Samo na debelo!** **Samo na debelo!**

Manufaktorni oddelek Gospodarske Zveze

LJUBLJANA, Dunajska cesta šte. 29 na dvorišču

Velika zaloga sukna za moške in ženske obleke, najlepša izbira vsakovrstnega spodnjega perila za moške, ženske in otroke in velika zaloga usnja, čevljev na drobno in debelo.

Kapital: K 20.000.000

Slov. eskomptna banka

Rezerve obrog K 6.500.000

Podružnice:

Novo mesto, Rakek, Slovenjgradec.

Ljubljana, Šelenburgova ulica št. 1.

Izvršuje vse bančne posle najtočneje in najkulantneje

Telefoni št. 146, 458

Brzjavke: ESKOMPTNA.

Popolnoma varno naložite svoj denar v

Vzajemni

posojilnici v Ljubljani

poleg nunske cerkve r. z. z o. z.

Hranilne vloge se obrestujejo

4%

brez odbitka rentnega in invalidnega davka.

Hranilne vloge se lahko vplačujejo potom poštno čekovnega urada, vlagateljem so položnice brezplačno na razpolago. Posojila na zemljišča, zaznambo na službene prejemke, proti poroštvu itd.

Oblačilnica za Slovenijo r. z. z o. z. v Ljubljani.

Zadružna centrala za manufakuro en gros en detail.

Zgolj prvovrstni češki in angleški izdelki

Skladišče v „Kresiji“, Lingarjeva ulica 1, prvo nadstropje, Prodajalna na drobno v Stritarjevi ulici št. 5. Podružnica v Somboru (Bačka), Aleksandrova ulica št. 11.

Upoštevajte pri nakupih.

Prometni zavod za premog d. d. v Ljubljani

prodaja iz slovenskih premogovnikov

velenjski, šentjanski in trboveljski premog

vseh kakovosti v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov za domačo uporabo, kakor tudi za industrijska podjetja in razpečava

la čehoslovaški in angleški koks za livarne in domačo uporabo, kovaški premog in črni premog.

Naslov: PROMETNI ZAVOD ZA PREMOG d. d. Ljubljana, Nunska ulica 1.

Zadružna gospodarska banka d. d.

Telefon št. 21.

Ljubljana, Dunajska cesta št. 38/1.

Telefon št. 21.

(začasno v prostorih Zadružne zveze).

Kapital in rezerve skupno z afilacijami čez K 50.000.000.

Podružnice: Dječko, Maribor, Sarajevo, Sember, Split, Šibenik. Ekspozitura: Bled. Interesna skupnost z Sveopčo Zanatlijsko banko d. d. v Zagrebu in njeno podružnico v Karlovcu ter z Gospodarsko banko d. d. v Novem Sadu.

Daje trgovske kredite, eskomptira menice, lombardira vrednostne papirje, kupuje in prodaja tuje valute in devize, sprejema vloge v tekočem računu in na vložne knjižice ter preskrbuje vse bančne in borzne transakcije pod najugodnejšimi pogoji. Pooblaščen prodajalec srečk Državne razredne loterije.